

a še preden je zasukal ključ v vratih, že je začel piti vino v prvi kleti. Zdaj je že tako pijan, da je polomil pipo in tuli kakor obseden. Skočil sem urno do Vas, sicer bo izteklo vse vino.»

Grof ga nekaj časa debelo gleda, potem prične v ogorčeni jezi bliskati z očmi. Pokliče nekaj hlapcev in odide v klet. Res, Tijek ni lagal. Oskrbnik je ležal pri sodu že ves moker in tiščal cunje v vrzel, zraven pa obupno kričal na pomoč.

»Ti že pomagam,« sikne grof ter ga oplazi z bičem, da je tri sonca videl, dočim so hlapci hitro zabili čep ter zavlekli ubogega oskrbnika v temno kajho, ne da bi bil smel črhniti besedo.

»Si že priden. Tijek, da si povedal,« pravi grof. »Psičkove klobase pa pusti pri miru, boš že dobil svojo.«

Ko so naslednji dan izpustili oskrbnika iz ječe, je skušal grofu razložiti vso zadevo in dokazati svojo nedolžnost. Toda grof ni hotel ničesar slišati, še manj o kakšni Tijekovi krivdi, češ, oskrbnik si je vse to izmislil, da bi se zmazal in zašil Tijeka.

Tijek pa je modroval na hodniku:

»Prav se ti godi, rešeto prevzetno. Oni dan si me oklofotal za prazen nič, sedaj si pa dobil milo za drago. Vsaka palica ima dva konca,« se je mugal in bratovsko delil klobaso s psičkom.

Sova se joče

Kalif Osman je vsak dan jahal na dolg izprehod. Tisto jutro jo je veselo mahnil skozi log, ki se je razprostiral nedaleč od mesta. V svoji zaupljivosti je na lahno držal uzdo in v mislih gledal proti jasnemu nebu, kjer je sijalo sonce. Niti videl ni, da leži podrto drevo preko ceste. Pravkar je hotel konja v dir pognati, kar se žival iznenada ustavi: oči so ji bile zbegane, nozdrvi so ji drhte. Potem se je konj mahoma splašil in jadrno zdirkal naravnost naprej.

V bojazni se je Kalif krčevito držal za grivo in zaman skušal jahanca ukrotiti. Ves trud zaman! Konj

9. Tijek zobozdravnik

Grajskega hlapca Primoža je zabol el votel zob. Siromak je kar tulil od bolečine. Pa se ponudi Tijek, da mu ga izdere. Ker pa ni imel pri rokah primernih klešč, žene hlapca v skedenj. Tam ga posadi na preluknjano stolicco, zabije pred Primoža v podmočan žebelj, nanj priveže kos drete, napravi zanjko in jo dene Primožu trdno na zob.

Ko je bil tako zob napeto privezan ob pod, pravi Tijek Primožu:

»Takole. Zdaj pa šteje počasi do sedem in potem reci amen! In zob bo zunaj in bolečine tudi.«

Hlapec prične šteti. Tačas pa Tijek urno potegne iz žepa šilo ter ga z vso močjo porine od zadaj Primožu v sedalo. Ta plane kakor divji kvišku, pri tem pa obvisi zob na dreti. Zobne bolečine so sedaj sicer ponehale, toda začele so se na drugem mestu, kjer jih pa gotovo ni več zdravil Tijek.

Kajti, kakor pripovedujejo stari ljudje, je drvel Tijek po tej operaciji čez plan, z njim pa s kolom v roki Primož.

Danes, žal, ni več v modi tak način plačevanja, da bi pacient s kolom lov il zdravnika.

je skakal med drevjem in kalif je čutil smrt v bližini. Na koncu gozda je zeval globok prepad, kjer je štrlelo mnogo ostrih skal. In v to smer je nehote dirkal kalif.

Bliže, vedno bliže. Drevje se je po malem redčilo, brezno ni bilo daleč, nevarnost je čedalje bolj rasla. Kalifu je že prihajalo na um, da se utegne samo na ta način oteti, ako se zvali na tla, ko se je razcapan možak vzpel tik pred njegovim belcem in se mu obupno obesil za nosnice. Dirkač je nekaj trenutkov vlekel nepričakovanega nasprotnika, hrupno prhal ter obstal nekoliko korakov od smrtonosnega pre-

pada. Ves blažen je kalif skočil na tla in stopil k svojemu rešniku, ki je ponižno in spoštljivo čakal.

»Hvala ti, ki si mi otel življenje«, je rekel siromaku. »Kdo pa si?« —

»Ali, berač«, je odvrnil mož.

»No, Ali, obišči me jutri v dvorcu, jaz sem kalif.«

In pustivši tam osuplega, strmečega prosjaka, je Osman zajezdil konja in odpeketal... Drugo jutro se je Ali oblekel v svoje najsnažnejše cape in se veličastno sprehajal po ubožnem okraju mesta, kjer si je bil izbral bivališče. Znanci so se obračali za njim in ga vpraševali:

»Kam pa, kam, Ali?«

In z resnim obrazom je ponavljal:

»H kalifu!« ne da bi se menil za krohot, ki je sprejemal ta nenavadni odgovor.

Pred dvorcem se je naš prijatelj ustrašil. Nikoli si ne bi upal vstopiti. Vendar se je odločil in z zadovoljstvom ugotovil, da ga čakajo.

Kalif ga je sprejel v veličastni dvorani, okrašeni s pisanim mramorom in dragim kamenjem. Na levici mu je čepela čudna siva ptica, ki je bila videti zaspana, kajti mežala je.

»Le bliže, Ali«, je velel kalif, »nagradno sem ti pripravil.

Berač je zamaknjen stopil nekaj korakov naprej.

»Na«, je rekel kalif, »to ptico ti dam. Izredna, nenavadna sova je to.« —

Ali si v svoji zmedi ni drznil reči ne bev ne mev, vzel je ptico, se globoko poklonil kalifu ter odšel.

Ah! Kaj pomeni ta zasmeh? Kaj naj počne s tem ptičem, ki niti užiten ni?

Sedel je na prag pri neki hiši in se bridko razjokal. Zdajci je tudi sova zatrepetala in krčevito ihtenje jo je prešinjalo. Debele solze so ji kapale iz oči na tla s kovinskim žvenkom. To so bili zlatniki... In padali so! padali! Dokler je sova plakala, so padali brez prestanka, vsaj trije ali štirje na minuto in ubožec je skoraj imel pred seboj kopico zlatnikov.

Da ste slišali radostno vzklikanje našega nadložnika! Planil je na zlato, si z njim mašil žepe, ga nekoliko podaril posameznim tovarišem, ki so prihiteli, brž ko je kovina zacvenketala po tleh, in dostojanstveno odkorakal s sovo na rami.

Bogat! Bogat!

Prav zares, čudežno darilo mu je naklonil kalif.

Dnevi so potekali, Ali si je kupil lepo hišo, bogato obleko in si najel obilo služabnikov. Skrajaj je šlo vse prav dobro, vendar sčasoma se je potrošilo vse zlato, kar ga je najokala čudovita sova.

Alija je zaskrbelo. Sicer si je rekel, da bi bilo samo treba sovo pripraviti v jok, a s skrbjo se je izpraševal, kako se mu bo to posrečilo. Dobrega srca je bil in ni po nobeni ceni maral trpinčiti te vrle živali. Vendar je bilo treba najti kak pomoček. Nekaj dni je še minilo in Ali je slutil popolni razpad, hudo nesrečo.

Obupan se je zgrudil na blazino in na glas zaihtel. Pri tej priči se je sova stresla, oči so se ji skrčile

in iznova se je ulil čudežni slap zlatih denarjev.

»Dobro«, je menil Ali, »zdaj pa že vem, kaj je treba storiti!«

In kadarkoli mu je poslej zlata zaloga pohajala, si je postavil sovo pred obličje in točil grenke solze. Lahko razumete, da je nagloma tako zabogatel kakor kalif. Ta položaj je trajal dolgi dve leti.

Po tem času je Ali s skrbjo zapazil, da sova vidno peša navzlic obilni hrani, katero so ji dajali vsak dan. Še več: ko je nekoč »izjokala« zlatnike, se je uboga žival onesvestila in bila kakor mrtva debelo uro. Kaj pa je to? Ves iz sebe je Ali teklen kalifu, ki ga je še zmeraj prijateljsko sprejemal, in mu povedal stvar. Osman se je nekaj časkov zamislil, nato pa tako-le pojasnil:

»Preveč jo izrabljaš, Ali, svojo ubogo sovo. Čisto izčrpana je in nekoliko mesecev bi jo moral pustiti na miru.«

Kakor si lahko mislite, si nekdanji prosjak ni upal ugovarjati. Vedel pa je, da ima le še malo po skrinjah; zahvalivši se kalifu, je s težkim srcem odšel. Joh, kaj naj počne sedaj? Jemlje na posodo? Kdo pa bi mu mogel razen kalifa posoditi veliko vsoto, ki bi mu zagotovila dva ali tri mesece razkošnega življenja? Da bi se obrnil na kalifa, na to še misliti ni maral. Huda sramota zanj, da ni bil previdnejši.

V Alijevi sobi je sova ždela na svoji gredi, strmela v gospodarja z okroglimi očmi in se ni menila za stisko, v katero ga je pripravila. Od slabosti je drgetala nekoliko, oči so ji bile medle in mrke.

Turobna bojazen je objela Alija. Kaj naj počne, če bi mu poginila? In če si ne bi opomogla? Če bi jo jutri dobil še bolj bolno. Tedaj je zla misel obšla bivšega berača: sklenil je cveliti sovo in čim več izvabiti iz nje, tudi če bi jo potem izgubil.

Postavil se je pred ptico, ki ga je že nemirno opazovala. In ko se je razjokal, ga je sova posnemala in njeno ihtenje je bilo podobno mrtvaški pesmi.

In medtem, ko se je zlato kopičilo pod drogom, se je zdelo, da hoče sova s svojim obupnim jadikovanjem reči:

»Dovolj! dovolj! ne daj, da poginem! Pusti me, naj živim, izkoristim krasne poletne noči in hladni večerni veter.«

Ali je neizprosno še dalje vokal.

Na mah pa je cvenketanje zlatnikov prenehalo. Ali je skočil pokonci in videl, kako se je sova opotekla in okorno telebnila na tla. Približal se je. Končano je bilo. Zadnja solza, pristna solza, je kanila ptici iz oči, pa zdrknila na kopico zlata.

Čudo prečudno! Ko bi trenil, so se novci spremenili v pravo vodeno trombo, ki je pometla sobo, izpodkopala zidove, prevrnila prepaže. Potem je še huje zavrelo ter odneslo Alija, ki je omedlel...

Ko se je osvestil, je sedel na kupu peska, oblečen v svoje cunje. O njegovi hiši, o vsem njegovem bogastvu ni bilo ne sledu ne tiru. Kar si je bil nakupil za sovino zlato, je za vselej izgubil. Solze so bile vse odplavile.

Ko se je čez dva dni Ali oglasil pri kalifu, so ga njegovi hlapci nagnali z batinami.

Po Lamoucheu — dr. Anton Debeljak

Slika

Kaj so krilatci utrujeni sedli na belo odejo tam dol v kotlini?

Kaj Bogec natresel je žarnih demantov, da se leskečejo v sončni svetlini?

To niso krilatci, ne demanti žarni, to kočic je bornih kopica: srce je veselo, ko zrem jo iz daljave, saj moja je rodna vasica.

Ivan Čampa